

Valtakunnallinen teema	Erityistavoite ET 4.3. Yhdenvertainen osallisuus Osallisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tuki ja koordinaatio Euroopan sosiaalirahastotyössä 2021-2027 Stöd och samordning av inkludering, jämställdhet och jämlikhet i Europeiska socialfondens arbete Support and coordination for participation, gender equality and equality in ESR+ 2021-2027
Välittävän toimielimen yhteyshenkilö(t)	[Nimi, sähköpostiosoite, puh.nro]
Koordinaatiohankkeen yhteyshenkilö(t)	[Nimi, sähköpostiosoite, puh.nro]
Ministeriön/ministeriöiden vastuuhenkilö(t)	Sosiaali- ja terveysministeriö: Annamari Asikainen, annamari.asikainen@stm.fi 02951 63232 Henna Leppämäki, henna.leppamaki@stm.fi , 0295 163132] Opetus- ja kulttuuriministeriö: Merja Hilpinen, merja.hilpinen@minedu.fi ; +358 295 330 418 Kirsi Kaunisharju, kirsi.kaunisharju@minedu.fi +358 295 330 144
Toteutusaika	2021-2027
Rahoituskehysarvio (EU+valtio)	5 milj € + 3,6 milj. €

1) Yhteys EU:n strategioihin, Suomen saamiin maakohtaisiin suosituksiin sekä kansallisiin strategioihin, ml. RRF, nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-alan toimijat

Toiminnan kehiksenä on EU:n Suomelle toukokuussa 2020 antamat suositukset sekä hallitusohjelman kirjaukset. EU:n suosituksissa Suomelle kehoitettiin vahvistamaan sosiaalista osallisuutta ja edistämään yhtäläisiä oikeuksia erityisesti työmarkkinoille pääsyn osalta. Hallitusohjelman mukaisesti lisätään osallisuutta ja kavennetaan hyvinvointi-, terveys- ja tuloeroja, vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjien itsemääräämisoikeutta. Romaniväestön kohdalla huomioidaan Romanipoliittisen ohjelman (ROMPO2) mukaiset suuntalinjat. Valtioneuvosto on asettanut kansanterveyden neuvottelukunnan toimikaudeksi 1.8.2020–31.7.2023. Yhtenä tavoitteena on myös seurata terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä eriarvoisuuden kaventamisen näkökulmasta. Komission ehdotus monivuotiseksi rahoituskehikseksi edellyttää sukupuolten tasa-arvon huomioimista läpäisyperiaatteella Euroopan sosiaalirahasto plussassa, Euroopan aluekehitysrahastossa, Luova Eurooppa -puiteohjelmassa, Euroopan meri- ja kalatalousrahastossa, koheesiorahastossa ja InvestEU-ohjelmassa.

EU:n tasa-arvostrategia vuosille 2020–2025 esittelee EU:n keskeiset tasa-arvoaasteet sekä komission tavoitteet ja toimet sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän poistamiseksi. Komissio sitoutuu mm. varmistamaan, että sukupuolinäkökulma sisällytetään kaikkiin EU:n politiikka-alueisiin ja prosesseihin. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

Pääministeri Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa kunnianhimoisesti tasa-arvoa yhteiskunnassa ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Tasa-arvoa edistetään intersektionaalisesti ja sukupuolen moninaisuus huomioiden kaikilla hallinnonaloilla. Valtioneuvoston periaatepäätöksenä julkaistu Hallituksen

tasa-arvo-ohjelma 2020-23 kokoaa keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet. Tasa-arvo-ohjelma toteuttaa maaliskuussa 2020 hyväksytyt EU:n tasa-arvostrategian tavoitteita Suomessa.

https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/20825107/Valtioneuvoston_periaatep%C3%A4%C3%A4t%C3%B6s_hallituksen_tasa-arvo-ohjelma_2020-2023%2B.pdf

EU:n elpymis- ja palautumistukivälineen (RRF) kansallisessa valmistelussa on nostettu esiin tarve kohdentaa toimenpiteitä erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten etsivään ja tunnistavaan työhön, liikkuvien palveluiden lisäämiseen, tieto- ja tilannekuvapohjan kehittämiseen sekä asiakas- ja palveluohjauksen vahvistamiseen yhteistyössä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Elpymistoimissa on huomioitava sukupuolten tasa-arvon edistäminen.

2) Lisäarvo kansalliseen toimintaan ja yhteistyö alueellisen rakennerahastotoiminnan kanssa

Osallisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden huomioiminen on osa vaikuttavaa ja laadukasta ohjelmatyötä ja ehkäisee syrjintää. Valtakunnallisen koordinaation kautta varmistetaan, että kaikista keskeisimmät kehittämistoimet toteutuvat ohjelmakaudella. Toiminta tukee ratkaisujen löytämistä osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon kannalta keskeisiin haasteisiin. Kansallisella kehittämistoiminnalla varmistetaan laajamittainen toimintojen juurruttaminen ja valtavirtaistaminen sekä luodaan työkaluja kaikkien alueiden ja kuntien käyttöön. Valtakunnallinen teema tukee ohjelman edellyttämää sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen toimeenpanoa ESR+ toimintalinjan erityistavoitteissa (Työllistävä, osaava ja osallistava Suomi) alueilla ja valtakunnallisissa teemoissa.

3) Toiminnan kohderyhmät

Toiminta kohdistuu kaikkiin ohjelmatyöhön osallistuviin (mm välittävät toimielimet, viranomaiset, ml hyvinvointialueet) sekä potentiaalisiin hankkeiden toteuttajiin, esim. aluehallintoviranomaiset, tutkimus- ja kehittämisorganisaatiot, yritykset, sote-sektorin ja varhaiskasvatuksen toimijat, koulut ja oppilaitokset, nuoriso-, kulttuuri- ja liikunta-alan toimijat, kolmannen sektorin organisaatiot, konsultti- ja koulutusorganisaatiot, osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistävät organisaatiot.

4) Toiminnan konkreettinen sisältö ja mahdolliset alateemat; mitä toiminnalla tavoitellaan ja millaisia muutoksia nykytilanteeseen odotetaan; onko toimintaan aiemmin kohdennettu EU-rahoitusta

- Tuetaan (välittäviä viranomaisia) osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvoa erityisesti kehittävien hankkeiden hakujen laadukkaassa järjestämisessä. Lisätään projektitoteuttajien ja viranomaisten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotietoisuutta ja -asiantuntemusta sekä edistetään heidän kykyään muuntaa tavoitteet toiminnaksi ja kehittää tulosten arviointitaitoja
- Fasilitoidaan ET 4.3. hankkeiden yhteistyötä, kootaan ja levitetään parhaita käytäntöjä ko. hankkeiden käyttöön ja yleisemmin yhteiskunnassa
- Tuotetaan tietoa osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämisen teemoista, seurataan valtakunnallista sekä kansainvälistä teemoista käytävää keskustelua siten, että tietoa välitetään hankkeiden kehittämistyön tueksi. Järjestetään koulutus- ja vaikuttajatilaisuuksia.
- Kehitetään osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvotyön mittareita ja arviointimenetelmiä. Tuetaan sukupuolten tasa-arvoon liittyvien ohjelmakauden tavoitteiden ja valtavirtaistamisen seuranta ja raportointia
- Tuetaan ohjelmatoimijoita osallisuuteen, yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvässä viestinnässä

Nykyisellä ohjelmakaudella osallisuuden ja toimintakyvyn hankkeiden koordinoimista on rahoitettu mm. Sokra- ja Solmu- hankkeiden kautta. On tarpeen jatkaa ja edelleen kehittää vastaavaa koordinoivaa toimintaa ja tukea osallisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden (ml lapsi- ja nuorisonäkökulmat) teemoja ESR+ -ohjelman toteutukseen osallistuvilla hallinnonaloilla. Sukupuolten tasa-arvon osalta vastaavanlaista toimintaa ei ole nykyisellä ohjelmakaudella ole rahoitettu, mutta vuosina 2008-2013 toimineessa Valtava-kehittämisohjelmassa tuettiin tasa-arvoerityisten hankkeiden rahoituksen ohella myös sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista. Komissio on rahoittanut (2010-11) Community of practice on Gender Mainstreaming (CoP GM) -verkoston työtä, jossa kehitettiin sukupuolten tasa-

arvon standardi sovellettavaksi rakennerahastoyössä. Standardin tavoitteena on järjestelmällisesti tukea sukupuolten tasa-arvon edistämistä ohjelmatyön kaikissa vaiheissa. Koordinaatiohanke voi tukeutua tähän aiempaan kehittämistyöhön soveltuvin osin.

5) Yhteistyö, kumppanuudet, yhteiskehittäminen; mitä toimijoita mukana suunnittelussa ja toteutuksessa, missä rooleissa; millä tavoin osallistettu kohderyhmää

Valtakunnallisen kehittämisen keskiössä on laaja-alainen yhteiskehittäminen ja kumppanuus toimijoiden välillä. Koska valtakunnallinen toiminta keskittyy strategisesti keskeisiin kehittämisteemoihin, tulee sen perustua laajaan kumppanuus- ja verkostotoimintaan, johon tulee mahdollisuuksien mukaan osallistaa toimenpiteiden kohderyhmää mm. yhteiskehittämisellä ja kokemusasiantuntijoiden mukaan ottamisella.

Sukupuolten tasa-arvon sisällyttämistä ohjelmakauden työhön on valmisteltu yhteistyössä hallintoviranomaisen ja muiden toimijoiden kanssa mm. osana Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) Gender budgeting in Structural Funds –hankkeita (2016-2018).

Sukupuolten tasa-arvon teemaa on pohjustettu yhdessä ohjelmatoimijoiden kanssa ohjelman kirjoittamista tukevilla työpajoissa talvella 2020.

6) Tulosten mittaaminen ja käytettävät indikaattorit

Koordinaatiohanke tukeutuu ohjelmassa käytettäviin mittareihin ja indikaattoreihin, joita täydennetään tarvittaessa erillisselvityksin ja arvioinnein.

7) Toiminnan jatkuminen/juurruttaminen teemaan kuuluvien hankkeiden päättymisen jälkeen

Valtakunnallinen teemahanke toimii laajasti yhteistyössä ohjelmatoimijoiden (mm. hallintoviranomaisen, ministeriöiden ja välittävien viranomaisten) kanssa. Sen päätavoitteena on tukea ohjelman toimeenpanoa ja toimijoita mm. koulutuksien, tiedontuotannon ja viestinnän keinoin. Hanke tuottaa hyviä käytännöistä ja menetelmistä tietoa, jota voidaan vakiinnuttaa ohjelmatoimintaan jo ohjelmakauden kuluessa ja tulevilla ohjelmakausilla.

8) Viestintäsuunnitelma

Viestintä on koordinaatiotyössä keskeinen työväline. Valtakunnallinen teema voi tukea ohjelmatoimijoita osallisuuteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvässä viestinnässä erikseen sovittavalla tavalla. Varsinainen viestintäsuunnitelma tehdään yhteistyössä myöhemmin.